

NNR:s Regelrapport 2012

- Dags för leverans i regeringens arbete.
En uppföljningsrapport av Regelagendan från år 2010

F ö r f a t t a r e : T o m a s L ö ö v

SAMMANFATTNING

Näringslivets Regelnämnd NNR har för fjärde året i rad låtit undersökningsföretaget SKOP ställa ett antal olika frågor till företag angående regler och aspekter kopplade till hur regelverken påverkar företagen.

Av undersökningen år 2012 kan det konstateras att 15 procent av de tillfrågade företagen upplever att det blivit krångligare jämfört med år 2011, medan elva procent anser att det blivit enklare under samma period. Resultatet visar att det främst är företagen i storleksklassen med 1-9 anställda som anser att det blivit krångligare, här är det 16 procent jämfört med 10 procent från föregående år. Med hänsyn till att regeringen arbetat med olika åtgärder som främst kan anses varit inriktade mot små företag, bör resultatet föranleda regeringen att fundera över om det vidtagits rätt åtgärder.

NNR har under tre år ställt frågan om vilka regelområden som företagen anser hindra deras möjlighet till expansion i störst utsträckning och årets resultat är mycket likartade som för år 2011. På första plats kommer skatte- och momsområdet, på andra plats branschspecifika regler och på tredje plats kommer arbetsrätten. Vi menar att denna form av enkla undersökningar ändå bör vara ett viktigt ingångsvärde när regeringen ska presentera konkreta åtgärder och prioritera inom ramen för arbetet med att förbättra olika regelverk.

Beträffande NNRs systemförslag som vi presenterade i rapporten Regelagendan år 2010 har det år 2012 gjorts vissa framsteg, medan för andra förslag har inga direkta initiativ presenterats. Regeringen har genom kommittédirektiv 2012:35 tillsatt den s.k. uppgiftslämnarutredningen som ska ta fram ett förslag vilket syftar till att företag endast ska behöva lämna en uppgift en gång till statsförvaltningen. NNR har under många år drivit på för att få till stånd ett sådant system som kan samordna och effektivisera uppgiftslämnandet. Mot denna bakgrund har vi välkomnat initiativet. När det bl.a. gäller andra väsentliga åtgärder, som att vidta systematiska utvärderingar av olika regelverk och skapa en process där alternativet till lösning med lägst kostnader alltid bör väljas efterlyser NNR alltjämt åtgärder från regeringen.

Regeringen har genom skrivelse 2012/13:5 presenterat sju nya målsättningar för förenklingsarbetet och som ska gälla till år 2020. Det kan konstateras att regeringens mål på övergripande nivå har ett bredare anslag i förhållande till målet att minska de administrativa kostnaderna med 25 % till år 2012. De inkluderar nu exempelvis även kommuner och länsstyrelserna i arbetet på ett aktivare sätt, vilket NNR anser vara positivt.

Med tanke på den genomarbetade granskning som Riksrevisionen presenterade under våren år 2012 av regeringens arbete med regelförenkling måste frågan resas om skälen till att regeringen presenterar flera av de sju målen. En övergripande åsikt är att uttalade inriktningar för det framtida arbetet till år 2020 inte harmoniserar med

tillhörande mål. Det finns även flera frågetecken relaterade till enskilda målsättningar och den ambitionsnivå som tidsfristen till år 2020 ger uttryck för. Enligt NNR är det viktigt att följa utvecklingen över tid, vilket bl.a. föreslås göras för två målsättningar genom undersökningarna Företagens villkor och verklighet samt Världsbankens undersökning Cost of doing business. Det är dock viktigare i sammanhanget att målen samtidigt åtföljs av en förändringsprocess som syftar till att i framtiden få ett bättre utfall i dessa båda undersökningar. Enbart mätningar över tid kommer i sig inte att sänka några regelkostnader och medverka till ökad konkurrenskraft. NNR efterlyser här en ambitionshöjning från regeringen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.1 Inledning och bakgrund.....	5
2.1 Regelbarometern 2012.....	6
2.2 Undersökningens genomförande och metodbeskrivning.....	7
2.3 Resultaten för Regelbarometern år 2012.....	8
1. Förändrade regler under senaste året.....	8
2. Hinder för företagens expansion.....	10
3. Betydelsen och vikten av regelförändringar.....	13
4. Vilka regelverk hindrar tillväxt i företagen.....	15
5. Hur inför Sverige EU:s regelverk.....	18
6. Problem som uppstår i existerande regelverk.....	19
7. Prioriterade åtgärder i kommunal förvaltning.....	20
2.4 Sammanfattande iakttagelser.....	22
3.1 Ny inriktning, nya målsättningar – på rätt väg?.....	23
3.2 Övergripande synpunkter.....	25
3.3 Kommentarer enskilda målsättningar.....	27
4.1 Vad har hänt med NNRS förslag från Regelagendan – utvecklingen året 2012.....	29
4.2 Sammanfattning utvecklingen under år 2012.....	39

1.1 INLEDNING OCH BAKGRUND

Frågan om förändring av företagsregler är ofta uppe på den politiska agendan i samband med diskussioner om företagsklimatet. Enskilda företagare och näringslivsorganisationer lyfter frekvent fram att olika aspekter som följer av regelverk bedöms vara kostnadsdrivande eller påverkar tillväxtförutsättningarna i negativ riktning. Frågorna om utformningen om olika regelverk har erhållit allt större fokus över tid såväl i Sverige som internationellt. Orsakerna till detta ökade fokus kan sannolikt vara flera, men en viktig förklaring är nog att ökad globalisering med stor rörlighet för varor och kapital har även medfört att regelverken i olika länder är utsatta för konkurrens från omvärlden.

NNR har varje år sedan 2002 publicerat någon form av årsrapport där vi redovisat vår syn på regeringens arbete som bedrivs för att förbättra olika regelverk. I detta perspektiv har vi presenterat förslag på vilka åtgärder som regeringen bör vidta för att i större utsträckning komma fram till effektivare regelverk. Med hänsyn till att det är relativt trögrörliga processer kvarstår i allt väsentligt de mål som NNR redovisade i Regelagendan år 2010. Årets rapport är därför främst en uppföljning av vad som hänt sedan vi publicerade årsrapporten för 2011.

I årets upplaga redovisar vi i avsnitt två resultaten för respektive frågeställning som ingår i undersökningen Regelbarometern år 2012. I avsnitt tre redovisar NNR sin syn på de nya mål som regeringen redovisat för det framtida regelförenklingsarbetet till år 2020. Slutligen redovisar vi i avsnitt fyra om det hänt något med de målsättningar som NNR presenterade år 2010 genom rapporten Regelagendan.

2.1 REGELBAROMETERN 2012

NNR har under ett flertal år låtit undersökningsföretaget SKOP ställa ett antal frågor som i bred bemärkelse försöker fånga upp ett flertal aspekter om hur företag ser på olika regelverk och om de upplevt någon förändring över tid. Vi har under år 2012 genomfört en likartad undersökning där vissa frågor kvarstår sedan tidigare år, medan vi tillfört och tagit bort några frågeställningar i förhållande till föregående år. Årets undersökning har en svarsfrekvens på ca 70 procent och SKOP har i likhet med tidigare år gjort ett stratifierat urval för att svaren ska kunna redovisas ned på företagsstorlek och för att resultaten ska kunna anses vara representativa för företagarkollektivet i Sverige med minst en person anställd.

2.2 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE OCH METODBESKRIVNING

Population

Svenska privata företag i alla näringsgrenar med minst en anställd person.

Urval

Ett icke-proportionellt stratifierat urval gjordes ur SCB:s företagsregister. Lika stora urval gjordes i sex strata, 1-4, 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100 eller fler anställda. Urvalet bestod av företag inom samtliga näringsgrenar utom offentlig förvaltning, försvar, obligatorisk socialförsäkring eller näringsgren okänd. Det begränsades till företag med juridisk form 21-49 eller 92-93. I varje företag intervjuades företagsledaren.

Datainsamlingsmetod

Undersökningen genomfördes per telefon. Alla intervjuer gjordes från SKOP:s intervjucentral i Stockholm.

Datainsamlingsperiod

Telefonintervjuerna gjordes mellan den 3 och 12 december år 2012.

Svarsfrekvens och bortfall

Det av tele-SKOP använda urvalsförfarandet innebär att ett namngivet företag och given förutbestämd befattningshavare har valts.

Av de valda företagen svarade 601 personer. Det ger en svarsprocent om 70,9 procent. Bortfallet uppgick till 29,1 procent och består av att företagare/företagsledare inte önskar medverka i undersökningen.

Viktning

Resultaten är representativa för svenska privata företag med minst en anställd. I resultatredovisningen har urvalets olika strata givits den vikt som motsvarar deras andel av alla svenska privata företag.

2.3 RESULTATEN FÖR REGELBAROMETERN ÅR 2012

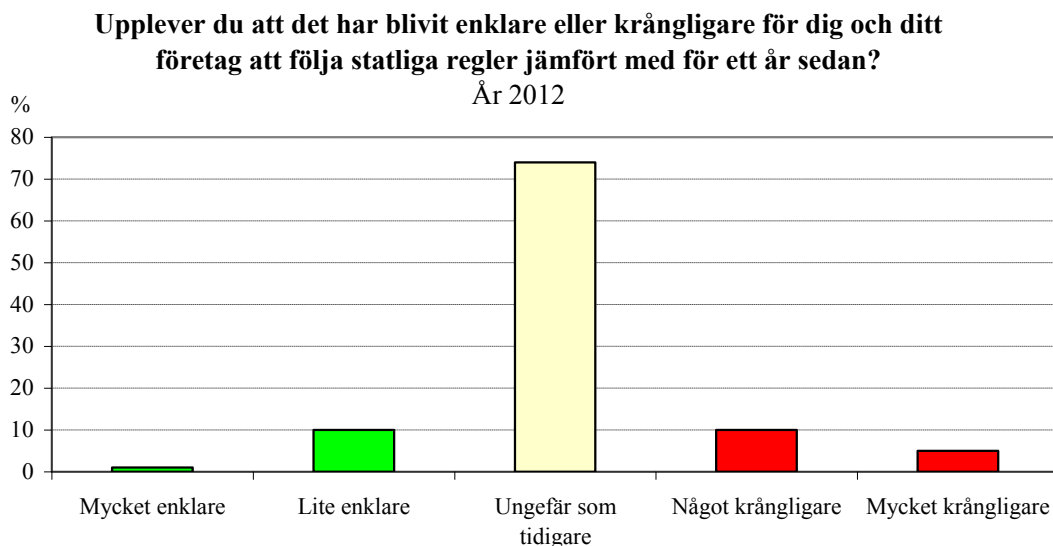
1. Förändrade regler under senaste året

SKOP frågade, ”Upplever du att det har blivit enklare eller krångligare för dig och ditt företag att följa statliga regler jämfört med för ett år sedan?”

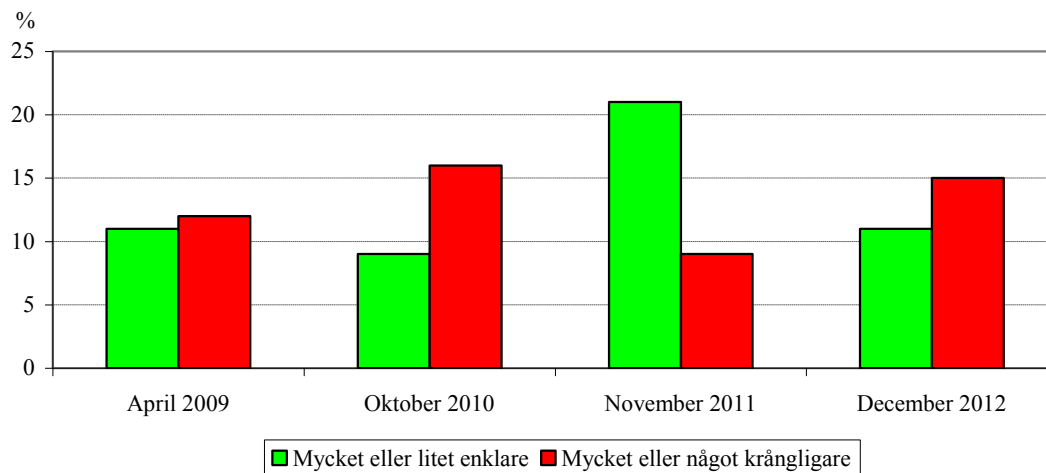
Var tionde företagare/företagsledare (elva procent) upplever att det har blivit enklare att följa de statliga reglerna jämfört med för ett år sedan. Det är något fler (15 procent) som tycker att det har blivit krångligare.

SKOP har ställt samma fråga varje år sedan år 2009. En jämförelse med SKOP:s undersökning från i november 2011 visar att det nu bara är hälften (11elva procent) så många jämfört med år 2011 (21 procent) som anser att reglerna har blivit enklare.

Årets resultat innebär att företagarnas/företagsledarnas bedömning av förändringen över tid är tillbaka på ungefär samma nivåer som åren 2009 och 2010. De flesta företagarna/företagsledarna (74 procent) upplever att det inte har skett någon förändring under det senaste året.

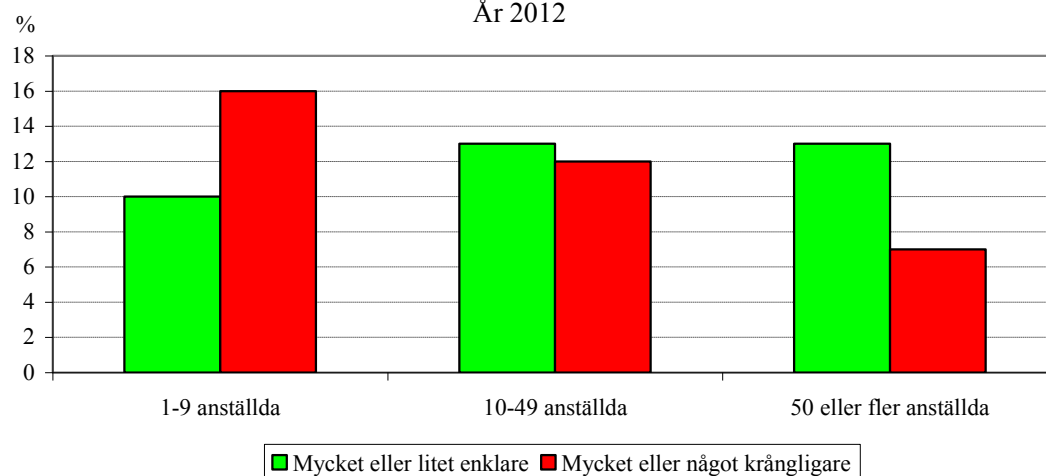

Upplever du att det har blivit enklare eller krångligare för dig och ditt företag att följa statliga regler jämfört med för ett år sedan?

Upplever du att det har blivit enklare eller krångligare för dig och ditt företag att följa statliga regler jämfört med för ett år sedan?

År 2012

NNR kan konstatera det är företagen i storleksklassen med 1-9 anställda som upplever att det blivit mycket eller något krångligare och skillnaden uppgår till sex procent-enheter. Med hänsyn till det stora antalet företag som finns i denna storleksklass kan förändringen i övriga två storleksklasser, som anser att det blivit mycket eller lite enklare, inte väga upp de minsta företagens svar vid en sammanslagning av svaren.

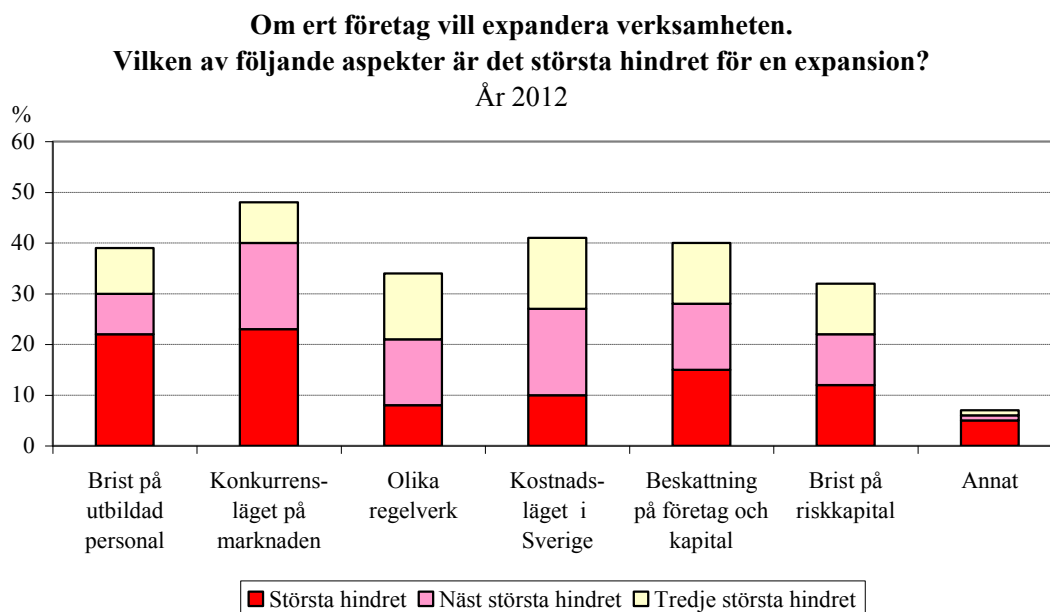
2. Hinder för företagens expansion

Intervjuarna läste upp olika faktorer som kan vara hinder för företags expansion och ställde följande tre frågor:

- Om ert företag vill expandera verksamheten. Vilken av följande aspekter är det största hindret för en expansion?
- Om ert företag vill expandera verksamheten. Vilken av följande aspekter är det näst största hindret för en expansion?
- Om ert företag vill expandera verksamheten. Vilken av följande aspekter är det tredje största hindret för en expansion?

Konkurrensläget

Konkurrensläget på marknaden upplevs som det största hindret för företagens expansion. Ungefär en fjärdedel av företagen (23 procent) anser att konkurrensläget på marknaden är det största hindret för expansion. Nästan varannan (48 procent) anser att konkurrensläget är det största, näst största eller tredje största hindret; vilket illustreras i tabellen nedan.

Kostnadsläget

Två av fem företag (41 procent) anser att kostnadsläget är ett av de tre största hindren för expansion. Tio procent svarar att kostnadsläget är det största hindret.

Beskattningen av företag och kapital

Det är 40 procent av företagen som anser att beskattningen av företag och kapital är ett av de tre största hindren för expansion, 15 procent svarar att beskattningen är det största hindret.

Bristen på utbildad personal

Ungefär lika många företag (39 procent) svarar att bristen på utbildad personal är det största, näst största eller tredje största hindret, 22 procent anser att personalbristen är det största hindret.

Olika regelverk

Två av tre företag (34 procent) anser att olika regelverk är ett av de tre största expansionshindren. Åtta procent anser att regelverken är det största hindret.

Brist på riskkapital

Det är också två av tre företag (32 procent) som anser att bristen på riskkapital är ett av de tre största expansionshindren, tolv procent anser att kapitalbristen är det största hindret.

Andra spontana svar

Några (sju procent) har spontant angett andra förhållanden som ett av de tre största hindren för expansion av deras företag. Vad företagen angivit under andra alternativ varierar stort och berör bl.a. frågor som tillgången till tillgänglig mark, olika kvalifikationsfrågor hos de anställda, ägarproblem m.m.

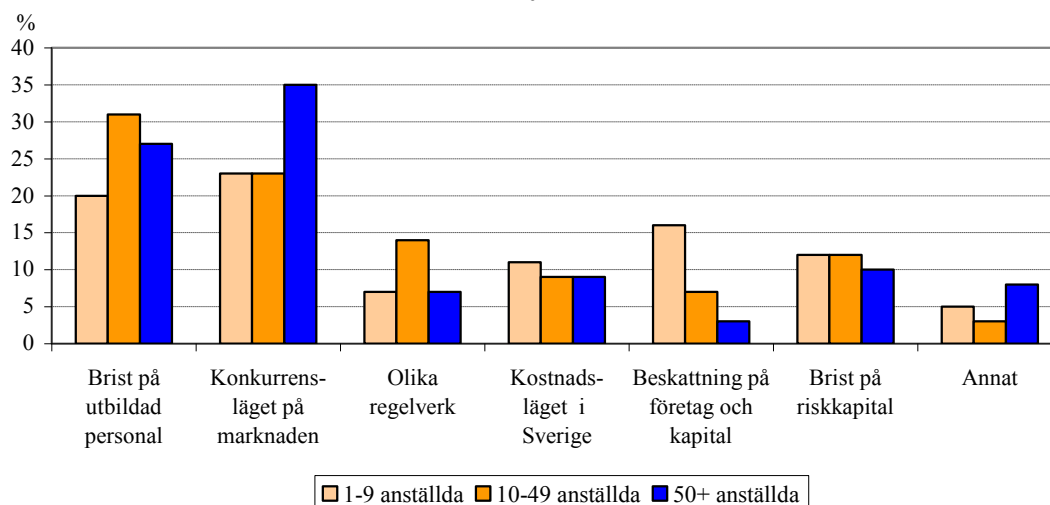
Skillnader mellan stora och små företag

De största företagen med minst 50 anställda anser i större utsträckning än andra att konkurrensläget på marknaden är det största hindret för expansion.

De minsta företagen med 1-9 anställda anser i större utsträckning än andra att beskattning på företag och kapital är det största expansionshindret.

De minsta företagen anger i mindre utsträckning än andra bristen på utbildad personal som det största hindret.

**Om ert företag vill expandera verksamheten.
Vilken av följande aspekter är det största hindret för en expansion?
År 2012**

Ovanstående tabell visar att det finns flera områden där ansvariga politiker kan vidta åtgärder och de har därmed en viktig roll för att genom ändrade styrmedel och regelverk skapa bättre förutsättningar för tillväxt. Företagens svar att konkurrenstrycket anses vara betydande är en viktig insikt och ställer krav på åtgärder på de områden där politikerna har en direkt rådighet. Genom globaliseringen, med stor rörlighet för kapital och varor samt i ökad utsträckning för tjänster, blir indirekt de nationella institutionerna utsatta för konkurrens från omvärlden. Med hänsyn till det faktum att konkurrensen på olika marknader upplevs vara betydande är det viktigt att Sverige har kostnadseffektiva regelverk och som harmoniserar med motsvarande krav i övriga länder.

Av de svarsalternativ som listas ovan innehåller flera områden frågeställningar kopplade till hur de svenska regelverken är utformade, exempelvis tillgången till riskkapital, hur beskattningen på företag och kapital utformas samt kostnadsläget. Detta gör att frågan om reglers utformning påverkar företagsklimatet mer än vad tabellen förmedlar vid en första anblick. Enligt NNR är det viktigt att spegla frågan om regelverkens utformning i ett samlat sammanhang vid diskussioner om olika tillväxthinder och att det är av vikt att försöka arbeta med evidensbaserade insatser. Med ett framgångsrikt förändringsarbete borde flera av ovanstående staplar i tabellen minska eller medverka till att relationen mellan olika staplar ändras.

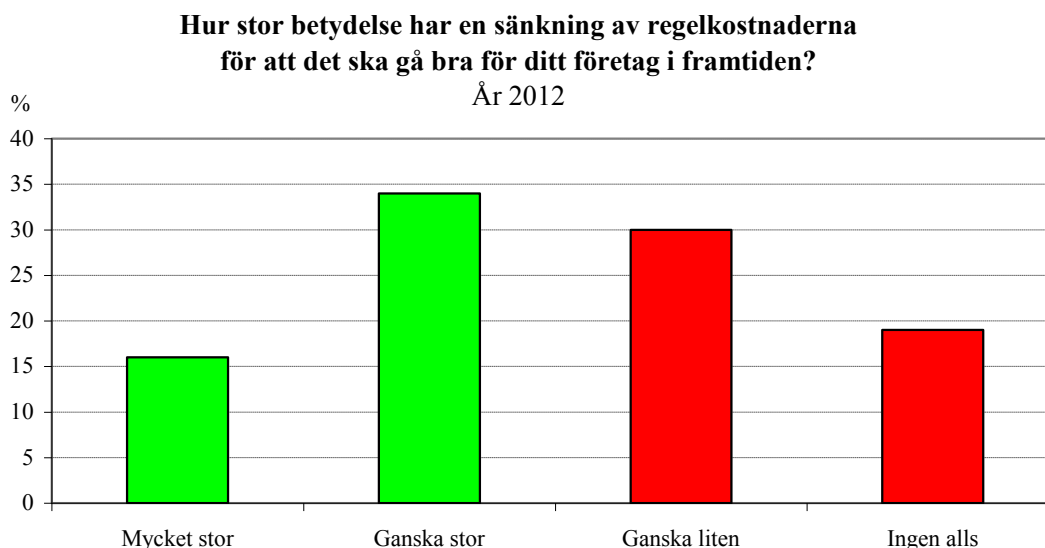
3. Betydelsen och vikten av regelförändringar

Intervjuaren berättade, "Med regelkostnader menar vi alla kostnader som du och ditt företag har för att följa statliga regler." Därefter ställdes frågan, "Hur stor betydelse har en sänkning av regelkostnaderna för att det ska gå bra för ditt företag i framtiden?"

Sänkta regelkostnader har stor betydelse för många företags framgång. Hälften av företagen (50 procent) anser att sänkta regelkostnader har mycket eller ganska stor betydelse för att det skall gå bra, 16 procent svarar mycket stor betydelse.

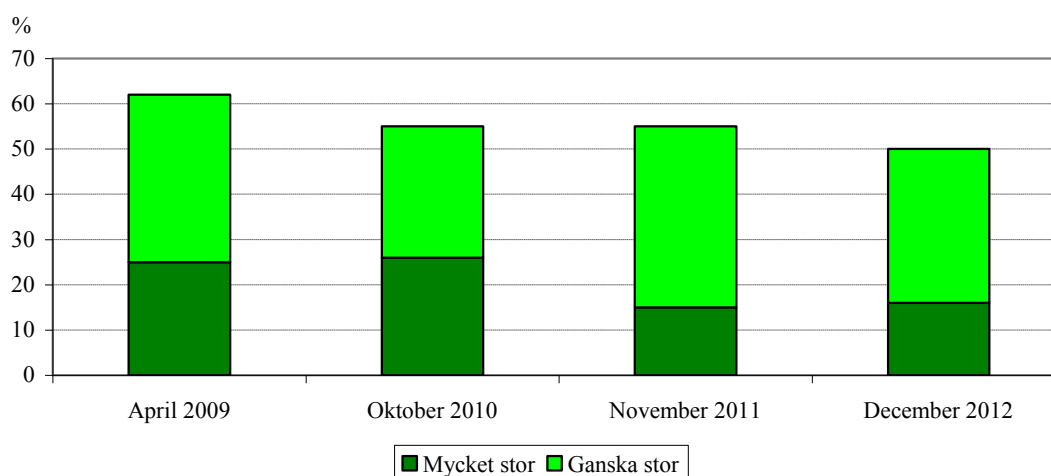
Det har dock skett en successiv minskning sedan år 2009 av den andel företag som anser att sänkta regelkostnader har mycket eller ganska stor betydelse för företagets framgång.

Ett av fem företag (19 procent) anser att sänkta regelkostnader inte har någon betydelse alls.

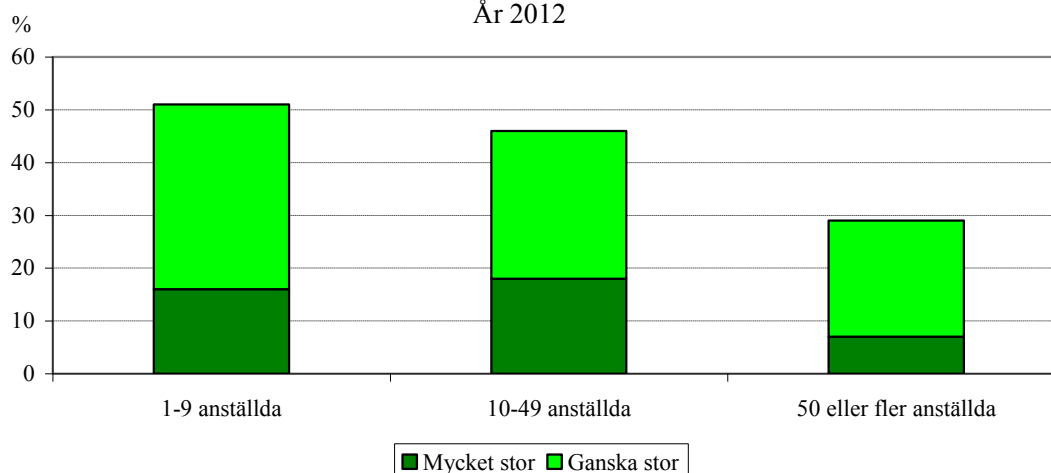
Ju färre anställda ett företag har, desto större betydelse har sänkta regelkostnader för att verksamheten ska utvecklas på ett positivt sätt för företaget i framtiden.

**Hur stor betydelse har en sänkning av regelkostnaderna
för att det ska gå bra för ditt företag i framtiden?**

**Hur stor betydelse har en sänkning av regelkostnaderna
för att det ska gå bra för ditt företag i framtiden?**

År 2012

I likhet med alla förändringar över tid är det mycket svårt att veta vad som ligger bakom förändringarna utan att det samtidigt ställs följdfrågor om detta. Det kan dock konstateras att det tycks vara en klar trend att företagen i mindre utsträckning anser att regelkostnader har en mycket stor eller ganska stor betydelse för företagets framtid. Det är fortfarande 50 procent av företagen som år 2012 anser att regelkostnader har en reell betydelse för företagets framtida verksamhet. I ett tillväxtperspektiv finns det således alltså ett stort behov av att dessa kostnader kan sänkas.

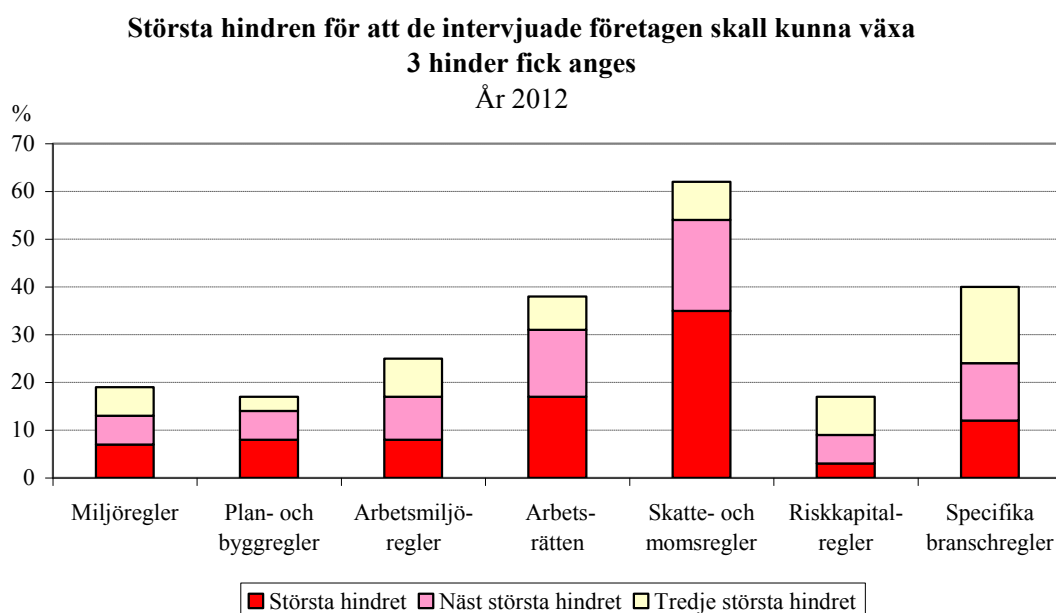
4. Vilka regelverk hindrar tillväxt i företagen

Intervjuarna läste upp sju slags regelområden och frågade:

- Vilket regelområde utgör, enligt din uppfattning, det största hindret för att ditt företag skall kunna växa?
- Vilket regelområde utgör det näst största hindret för att ditt företag skall kunna växa?
- Vilket regelområde utgör det tredje största hindret för att ditt företag skall kunna växa?

På första plats: Skatte- och momsreglerna

Skatte- och momsreglerna anses vara det allvarligaste regelhindret för att företagen skall kunna växa. Ett av tre företag (35 procent) anser att skatte- och momsreglerna är det största hindret, en stor majoritet (62 procent) anser att de reglerna är det största, näst största eller tredje största hindret.

På andra plats: Specifika branschregler

Två av fem företag (40 procent) anser att speciella branschregler är det regelområde som utgör det största, näst största eller tredje största hindret för tillväxt, tolv procent svarar att branschreglerna är det största hindret.

På tredje plats: Arbetsrätten

Arbetsrätten kommer på tredje plats bland tillväxthindren, 38 procent anser att arbetsrätten är det största, näst största eller tredje största hindret, 17 procent svarar att den är det största hindret.

Arbetsmiljöreglerna

Vart fjärde företag (25 procent) anser att arbetsmiljöregler är det regelområde som utgör ett av de tre största tillväxthindren, åtta procent svarar att arbetsmiljöreglerna är det största hindret.

Miljöregler

Vart femte företag (19 procent) anser att miljöregler som regelområde utgör ett av de tre största tillväxthindren, sju procent svarar att arbetsmiljömiljöreglerna är det största hindret.

Plan- och byggregler

Plan- och byggregler är bland de tre regelområden som medför de största hindren enligt 17 procent av företagen, åtta procent anser att de är det största hindret.

Riskkapitalregler

Det är också 17 procent som svarar att riskkapitalreglerna är bland de tre största hindren, tre procent anser att riskkapitalreglerna är det största hindret.

Arbetsmiljöreglernas har fått minskad prioritet

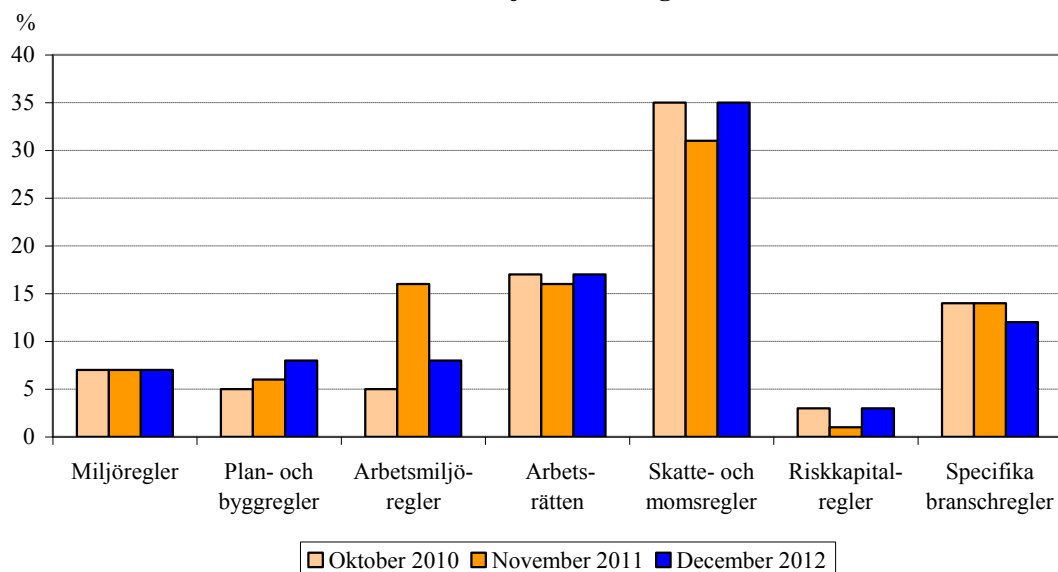
Företagens prioriteringar av de största tillväxthindren är ungefär desamma år 2012 som åren 2010 och 2011. Den största förändringen sedan år 2011 är att arbetsmiljöreglerna har fått minskad prioritet och nu är tillbaka på samma nivå som år 2010.

Skillnader mellan stora och små företag

Bland de minsta företagen med 1-9 anställda är det liksom tidigare år skatte- och momsreglerna som i störst utsträckning andas hindra företagens expansion, 38 procent av de minsta företagen anser att de reglerna är det största tillväxthindret. Skatte- och momsreglerna får betydligt lägre prioritet av de företag som har tio eller fler anställda. En möjlig förklaring kan vara att de större företagen har särskild personal som hanterar skattefrågor och som de mindre företagen inte har.

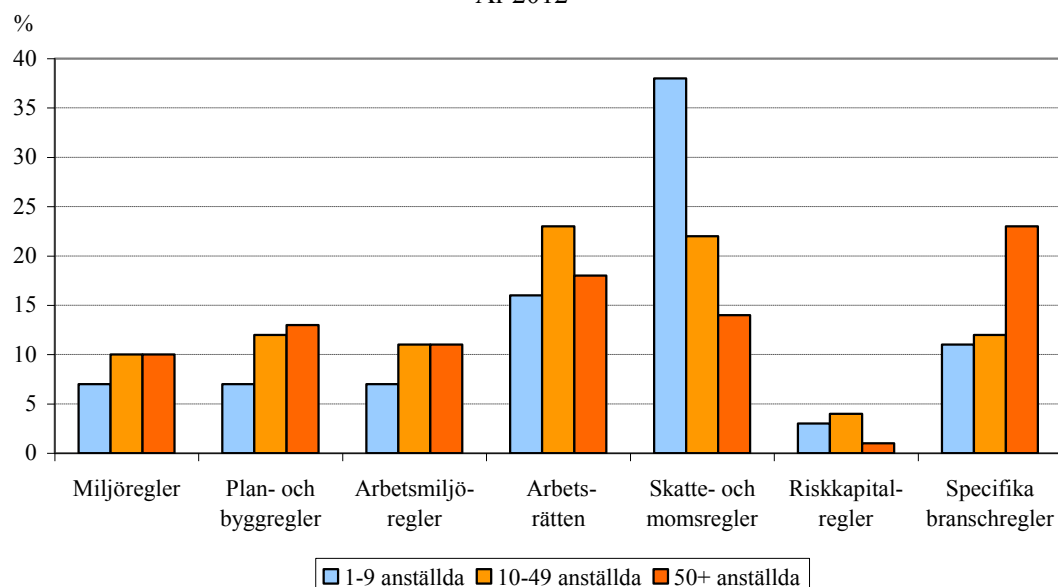
De största företagen med minst 50 anställda tycker i större utsträckning än andra företag att det är de specifika branschreglerna som är de svåraste reglerna som hinder för tillväxt. Här borde det på olika områden mer i detalj följas upp vad som ligger bakom svaren.

Största hindret för att de intervjuade företagen skall kunna växa

Största hindret för att de intervjuade företagen skall kunna växa

År 2012

Mot bakgrund av att samma fråga ställts tre år i rad och att de olika områdena uppvisar snarlika andelar över tid för de olika områdena finns det all anledning att Finansdepartementet i större utsträckning bör involveras i regeringens arbete. Behovet av åtgärder kopplat till skatte- och momsområdet förstärks av att regeringen vill skapa bättre förutsättningar för tillväxt i de minsta företagen, d.v.s. de med 1-9 anställda. Skälet för detta är sannolikt att det är den företagsgrupp som står för den största sysselsättningsökningen. Samtidigt visar sammanställningen över svaren ett behov av åtgärder på många olika regelområden. Överhuvudtaget krävs det vidare insatser och analyser för att mer i detalj kartlägga vad som ligger bakom svaren. Detta borde därför

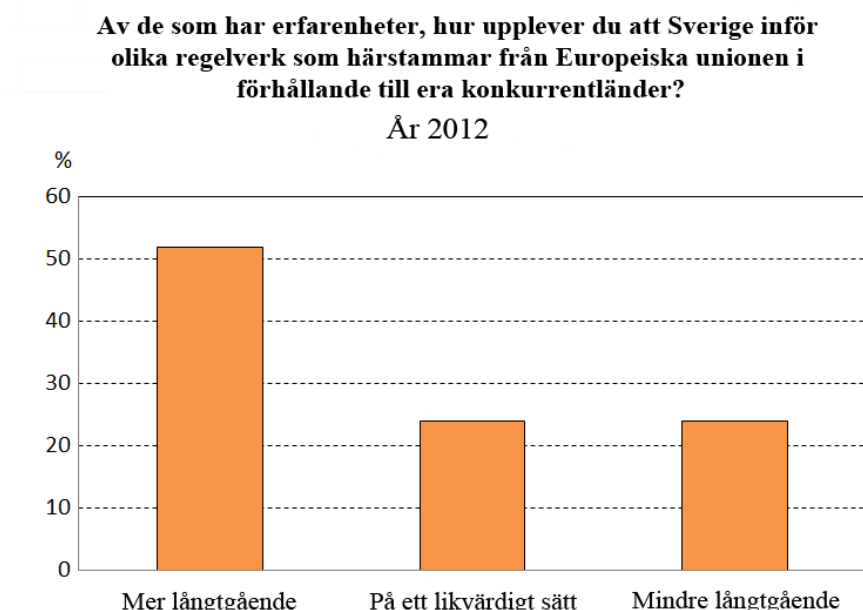
vara en naturlig fråga för regeringen att gå vidare med i syfte att skapa en mer evidensbaserad och tillväxtorienterad inriktning på arbetet.

5. Hur inför Sverige EU:s regelverk

SKOP frågade, "Hur upplever du att Sverige inför olika regelverk som härstammar från Europeiska unionen i förhållande till era konkurrentländer?"

En mycket stor majoritet av intervjupersonerna (71 procent) har ingen erfarenhet eller saknar uppfattning i frågan. Av de 29 procentenheter som svarat att de har erfarenheter i frågan kan vi konstatera att det är 52 procent av denna grupp som anser att Sverige har mer långtgående krav än andra länder.

Det är 24 procent som anser att Sverige inför regler som härstammar från unionen på ett mindre långtgående sätt. Lika stor andel (24 procent) svarar att Sverige inför EU-reglerna på ett likvärdigt sätt som andra länder.

Av ovanstående tabell, med redovisningen över de som har erfarenheter eller en uppfattning i frågan, kan vi konstatera att drygt hälften anser att Sverige inför mer långtgående krav än andra länder, vilket kan medverka till att det uppstår problem på en gemensam marknad.

De som har erfarenheter i frågan är sannolikt de som har verksamhet i flera länder eller som handlar med andra länder inom unionen. Med hänsyn till att en stor grupp inte har någon erfarenhet eller uppfattning får frågan anses kännetecknas av en hög grad av komplexitet och lämpar sig nog därför mer för att i detalj fångas upp på annat sätt. Exempelvis kan det ske med hjälp olika experter i form av fokusgrupper eller med annan lämplig undersökningsmetodik.

6. Problem som uppstår i existerande regelverk

Intervjuaren berättade, "Problem kan uppstå i olika regelverk genom att nya tekniska förutsättningar, nya omvärldsfaktorer, etc. inträffat som kan vara skäl för att regelverk behöver ändras." Därefter frågade de, "Hur lyhörda uppfattar du att Regeringen och svenska myndigheter är på att ta till sig sådana problem?"

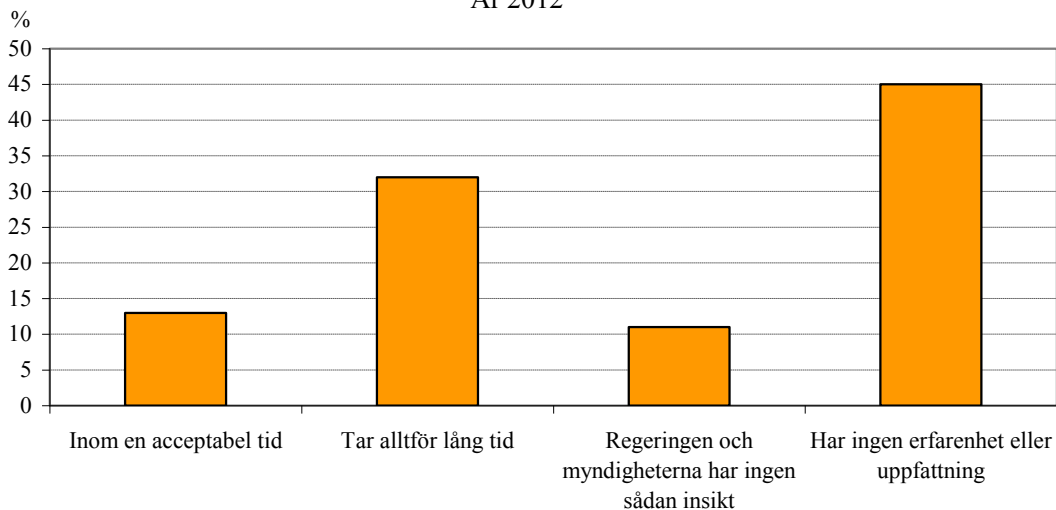
Nästan hälften av intervjupersonerna (45 procent) har ingen erfarenhet av frågan eller saknar uppfattning.

En av tre (32 procent) svarar att det tar alltför lång tid för regering och myndigheter att ta till sig sådana problem.

En av tio (13 procent) anser att regeringen och myndigheterna reagerar inom en acceptabel tid. Ungefär lika många (elva procent) menar att regeringen och myndigheterna inte har någon sådan insikt.

När olika regelverk behöver förändras pga omvärldsförändringar
Hur lyhörda uppfattar du att Regeringen och svenska myndigheter
är på att ta till sig sådana problem?

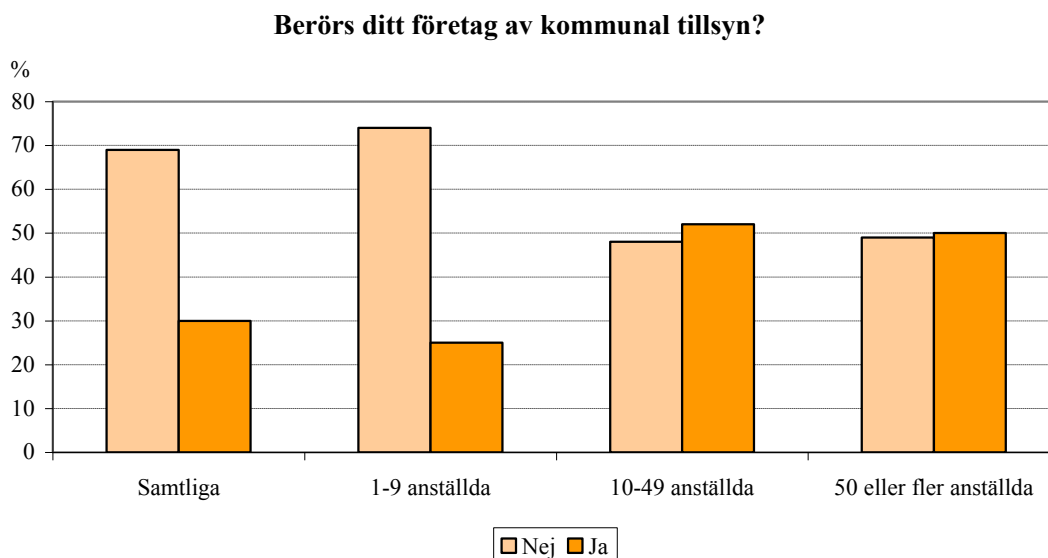
År 2012

NNR menar att ovanstående fråga ger ett starkt stöd för att utvärderingar mer systematiskt behöver genomföras i Sverige av olika regelverk. Orsaken till att det behöver göras utvärderingar av regler och regelverk kan vara många, men det viktiga är att det finns en förutbestämd och transparent process som i efterhand kan belysa hur utfallet förhåller sig till gällande målsättningar samt om det kan finnas möjligheter till att effektivisera regelverket. I annat fall är risken stor att det skapas onödiga kostnader över tid och det ökar risken för snedvridningar av ekonomin genom att regelverken inte är anpassade med hänsyn till olika förändringar som skett allt sedan beslut fattades om regelverket.

7. Prioriterade åtgärder i kommunal förvaltning

Ungefär en tredjedel av företagen (30 procent) berörs av kommunal tillsyn enligt resultaten från SKOPs undersökning. De minsta företagen med 1-9 anställda gör det i mindre utsträckning än andra företag.

De företag som berörs av kommunal tillsyn fick frågan, "Om du tänker på just ditt företag. Vilken av följande åtgärder är det viktigast att din kommun prioriterar?" Intervjuarna läste upp fem alternativa förbättringsåtgärder. Utfallet av de olika svaren illustreras i tabellen nedan.

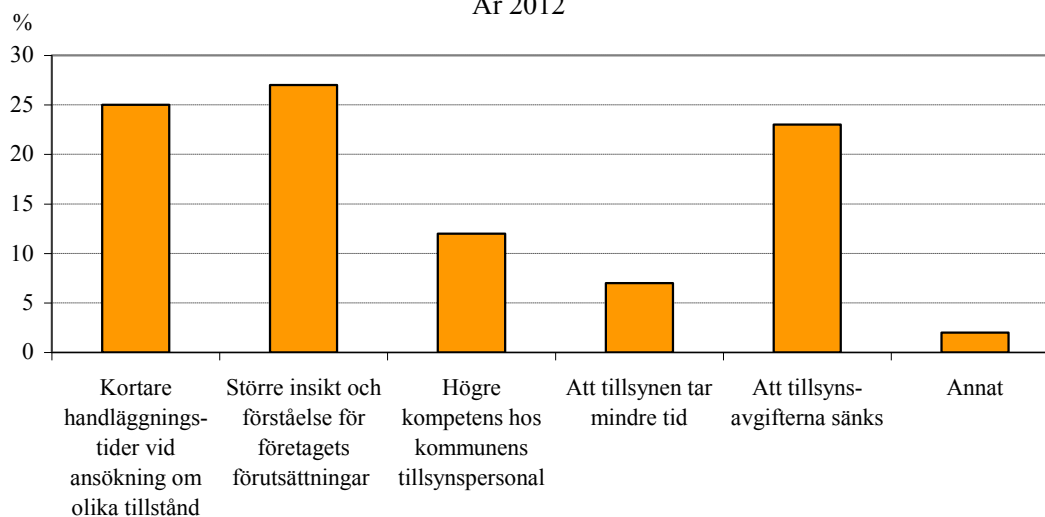
Drygt vart fjärde företag som berörs av tillsynen (27 procent) anser att den viktigaste förbättringen är att kommunen måste skaffa sig bättre insikt och förståelse för företagets förutsättningar vid tillståndsgivningen;

Nästan lika många (25 procent) prioriterar kortare handläggningstider vid ansökan om tillstånd och att tillsynsavgifterna sänks (23 procent).

Därefter följer högre kompetens hos kommunens tillsynspersonal (12 procent) samt att tillsynen tar mindre tid i anspråk (sju procent),

Några (två procent) har spontant prioriterat annat som redovisas i tabellen nedan.

Om företaget berörs av kommunal tillsyn
Om du tänker på just ditt företag.
Vilken av följande åtgärder är det viktigast att din kommun prioriterar?
 År 2012

När det gäller frågan om att vidta åtgärder inom de kommunala förvaltningarna visar ovanstående fråga att det måste vidtas en mängd olika åtgärder. De handlar exempelvis om att förkorta handläggningstiden för olika tillstånd, att debitera avgifter som är proportionella till erhållen motprestation och att öka kompetensen hos de tjänstemän som genomför tillsynen.

Av de tillfrågade företagen anser störst andel (27 procent) att förvaltningarna har ett större behov av ökad insikt och förståelse för företagets förutsättningar. Svaren talar sannolikt även för att själva kraven i de regelverk som kommunen administrerar bör ses över. Detta eftersom kommunerna själva inte fattar beslut om innehållet i regelverket utan tillämpar de krav som ingår i regelverken. Kommunerna torde därmed inte isolerat kunna förbättra resultatet på denna punkt utan det kan även komma att krävas en översyn av gällande regelverk. NNR menar att det kan vara lämpligt med vidare analys och diskussioner med företag för att komma vidare och få mer kunskap om vad som åsyftas samt vad som kan förbättras.

2.4 SAMMANFATTANDE IAKTTAGELSER

- Det förefaller mot bakgrund av företagens åsikter tre år i rad, om vilka regelverk som de anser hindra deras tillväxt i störst utsträckning, vara högst önskvärt med vidare insatser inom Finansdepartementets ansvarsområde.
- När det gäller arbetet på kommunal nivå pekar undersökningen på att kommunerna behöver arbeta brett med olika insatser. Svaren tyder även på att det kan finnas skäl att se över kraven i de regelverk som kommunen har ansvaret för att besluta om.
- Mot bakgrund av företagens åsikter i frågan om hur dynamiska de anser att regeringen och myndigheterna är på att se över kraven i olika regelverk, menar NNR att det finns ett stort behov av att systematiskt genomföra utvärderingar av olika regelverk.

3.1 NY INRIKTNING, NYA MÅLSÄTTNINGAR – PÅ RÄTT VÄG?

Regeringen har i skrivelse 2012/13:5, där regeringen bemöter Riksrevisionens rapport om regelförenkling för företag, pekat ut följande prioriterade inriktningsområden till följd av att de anses ge störst effekt i att åstadkomma en märkbar förändring i företags vardag:

- Minskade kostnader för företagen.
- Minskat och förenklat uppgiftslämnande.
- Förenklade myndighetskontakter på läns- och kommunal nivå.
- Uppföljning av förenklingsförslag från näringslivet.
- Bättre konsekvensutredningar.

Av framställningen i skrivelsen framgår att regeringen har antagit sju nya målsättningar som ska ligga till grund för arbetet fram till år 2020. Regeringens nya mål är följande:

1. Regler ska främja företagen tillväxt – inte tvärtom.

Andelen små- och medelstora företag som upplever regler som tillväxthinder ska fortsätta att minska till år 2020 jämfört med år 2006.

Målsättningen kommer att följas upp med undersökningen Företagens villkor och verklighet som Tillväxtverket genomför vart tredje år.

2. De administrativa kostnaderna ska minska.

Företagens administrativa kostnader ska vara lägre år 2020 än vad de var 2012.

Målet kommer att följas upp genom Regelrådets granskning av de administrativa kostnaderna i konsekvensutredningen.

3. Det ska vara enklare att lämna uppgifter.

Företag ska år 2020 i de flesta fall bara behöva lämna uppgifter en gång och till ett ställe.

4. Det ska finnas enkla verktyg för att starta och driva företag.

Antalet besökare på verksamt.se ska år 2020 ha ökat jämfört med år 2012. Besökarna ska vidare tycka att hemsidan gör det enklare att starta och driva företag.

5. Sverige ska stå sig väl i internationell jämförelse.

Sverige ska fram till år 2020 fortsätta att vara bland de främsta EU-medlemsstaterna i Världsbankens undersökning Cost of doing business.

6. Servicen ska öka och handläggningstiderna minska i det offentliga Sverige.

År 2020 ska handläggningstiderna på länsstyrelserna ha minskat jämfört med år 2012.

7. Det offentliga Sverige ska ha bättre förståelse för företagarnas villkor.

Målet är att fler företagare år 2020 ska vara nöjda med sina kontakter med länsstyrelserna jämfört med år 2012. För den kommunala sektorn är målet att de kommuner som deltagit i Tillväxtverkets och SKLs utbildning ska år 2020 ange att utbildningen bidragit till att förbättra möjligheterna till service för företag i kommunen. Målen tillhörande punkt sju ska följas upp med statistik från SKL och Tillväxtverket.

3.2 ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Med hänsyn till ovanstående inriktning av arbetet, som får anses vara någorlunda heltäckande och relativt bra, kan flera frågor resas beträffande hur regeringen kommer fram till ovanstående sju målsättningar och fastställd tidsram. Frågan förstärks mot bakgrund av den gedigna rapport som Riksrevisionen presenterade våren 2012 (rapport RIR 2012:6), som till stora delar överensstämmer med NNRs åsikter som vi redovisade i Regelagendan 2010. Dessa båda rapporter lyfter fram flera grundläggande problem som borde föranleda regeringen att delvis ändra på inriktningen och införa nya arbetssätt för det framtida arbetet i större utsträckning än vad som följer av ovanstående sju målsättningar.

Regeringen har aviserat att arbetet med målsättningarna kan komma att utvecklas och förtydligas. NNR anser att inriktning och fastställda mål inte harmoniserar med varandra och det blir därför sannolikt svårt, med utgångspunkt i målen, att komma åt den övergripande inriktningen. Den väsentliga frågan bör resas om det inte är lämpligt att fastställa och addera nya mål samt tillföra andra processer för att arbetet ska bli mer tillväxt- och resultatinriktat. Om denna möjlighet finns så är naturligtvis NNR mer än villig att hjälpa till och lämna konstruktiva förslag för att få till stånd ett effektivare arbete.

För att komma fram till målsättningar med rätt inriktning som verkligen driver arbetet framåt gäller det att bygga vidare på de lärdomar som kan dras av vad som fungerat bra respektive mindre bra med genomfört arbete. Därtill har regeringen själv initierat arbete med olika uppdrag som genererat ny relevant kunskap. Exempelvis har Tillväxtanalys påvisat starka samband avseende s.k. indirekta effekter och kan visa på signifikanta samband mellan regelbörda och viktiga frågor, som exempelvis företagsdynamik (rapport 2010:14). Denna viktiga frågeställning tycks saknas i själva målformuleringarna, trots att regeringen i skrivelsen på sid 12 framhåller följande: "Regeringen är väl medveten om de indirekta kostnadernas betydelse för företagen och har för avsikt att vidareutveckla resultaten i Tillväxtanalys redovisning avseende beräkningsmodeller."

Det är viktigt att regeringen har denna insikt, men NNR rekommenderar att frågan tas om hand i regeringens kommande operativa arbete. Detta eftersom frågan inte enbart bör beaktas vid ändrade regler, utan i större utsträckning även måste lyftas fram i diskussioner avseende effekterna av existerande regler. NNR är medveten om att frågor kopplade till de indirekta effekterna kan vara komplexa, men med hänsyn till de starka forskningsresultat som Tillväxtanalys redovisat kan komplexiteten i frågan inte vara något skäl för att inte gå vidare. Detta behov förstärks mot bakgrund av regeringens egen nya målsättning - "regler ska främja företagens tillväxt, inte tvärtom", vilket högst sannolikt kräver att frågan om indirekta effekter i större utsträckning måste penetreras och beaktas.

Regelverk kan på många olika sätt påverka företag. Det kan vara allt från frågor om bemötande till frågor om indirekta effekter. Därför krävs det att större betydelse ges till

att det är de samlade effekterna av olika regelverk som i slutändan måste hanteras och bli föremål för politisk diskussion. Vad som är problem på ett område behöver inte vara ett problem på ett annat område. Regeringen har under flertalet år starkt fokuserat arbetet på de administrativa kostnaderna. Företagen tycks inte noterat någon större skillnad, åtminstone inte med utgångspunkt av vad NNRs årliga undersökningar kan påvisa, se vidare avsnitt 2 ovan. För att skapa ett framgångsrikt arbetssätt talar snarare resultaten för, givet en kontext med en mångfald av aspekter som måste beaktas, att det inte går att arbeta med homogena åtgärder på problem som är heterogena till sin karaktär. NNR presenterade som nämnts tidigare år 2010 nio förslag med bl.a. utgångspunkten i att det är centralt med åtgärder som fångar upp helheten. I avsnitt 4.1 nedan redovisar vi vår samlade bedömning över hur vidtagna åtgärder under år 2012 kan anses ha påverkat våra nio förslag.

3.3 KOMMENTARER ENSKILDA MÅLSÄTTNINGAR

Vissa enskilda mål som presenterats av regeringen förtjänar att kommenteras något mer i detalj mot bakgrund av att vi har svårt att se vilket problem målet syftar till att fånga upp. Vi anser även att det i vissa fall finns problem med föreslagen uppföljningsmetodik.

Att lyfta fram och följa upp inriktningen med att regler ska främja tillväxt känns som en lovvärd inriktning, vilket föreslås genom regeringens första mål. Men utan vidare diskussion om hur detta mål ska nås och vad regeringen är villig att ändra på slutar framställningen där den komplexa och viktiga frågeställningen börjar. Om regeringen verkligen menar allvar med målet menar NNR att det krävs ett omfattande förändrings- och analysarbete. Att mäta en förändring över tid med hjälp av en enkät utan att det samtidigt åtföljs av en process med åtgärder tillför inget i sak. En skattad förändring över tid kan trots allt i slutändan hamna inom den statistiska felmarginalen och därmed går det inte att uttala sig om hur frågan utvecklats. Dessa omständigheter talar för att framställningen om målsättningen behöver förtydligas och utvecklas väsentligt.

När det gäller frågan om att följa utvecklingen för de s.k. administrativa kostnaderna och med hjälp av konsekvensanalyser är grundproblemet att de allt för sällan är kvantifierade. Därmed kommer föreslagen målsättning inom överskådlig tid inte att kunna följas upp med föreslagen metodik. Därtill får dessa jämförelser karaktären av äpplen och päron eftersom de administrativa kostnaderna är uppskattade med en given metodik i form den s.k. standard kostnads modellen (SCM). Vidare har mätningarna utgått från den lagstiftning som gällde år 2006 och helt ny lagstiftning som tillkommit efteråt, och som kommer tillkomma fram till år 2020, kommer således att falla utanför målsättningen. Därtill är Regelrådet inte en permanent organisation, utan en statlig kommitté, som för närvarande har mandatet att verka till år 2014. Enligt NNRs uppfattning förefaller målet vara förknippat med betydande problem och oklarheter som gör att dess legitimitet kan ifrågasättas.

När det gäller målsättningen om uppgiftslämnande är det något som NNR finner vara positivt. Det är dock långt till år 2020 och det borde definitivt gå att implementera åtgärderna fortare med tanke på att uppgiftslämnarutredningen ska avlämna sitt slutbetänkande redan i november år 2013.

I frågan som gäller målsättningen att besöksfrekvensen på Tillväxtverkets webbplats - verksamt.se - ska öka fram till år 2020 är NNR frågande till vilka problem som målet ska omhänderta. Besöksfrekvensen på aktuell hemsida kan öka eller minska till följd av en mängd olika faktorer som inte direkt har att göra med förändrade och mindre kostsamma regler. Ett annat likartat exempel är att deltagandet i SKLs och Tillväxtverkets kurser i sig inte påverkar utfallet för de enskilda företagens relation med kommunförvaltningarna i olika ärenden. Fokus för målet bör istället riktas mot att kommunerna ska förbättra sina tillståndprocesser etc. eftersom ett sådant mål direkt påverkar och får genomslag hos berörda företag.

Vidare kan det konstateras att det saknas ett konkret mål med åtgärder för hur regeringen ska förbättra arbetet med olika förslag som presenteras av Europeiska unionen. Här har regeringen fått underlag i form av en expertrapport som SIEPS redovisade år 2012 (rapporten 2012:4 Att göra rätt och i god tid) samt NNRs och Regelrådets rapport - Att tydliggöra gold-plating Ett bättre genomförande av EU-lagstiftning¹. Med utgångspunkt i förslagen från båda dessa rapporter borde regeringen kunna presentera åtgärder som kan förbättra och effektivisera arbetet med olika förslag som kommer från Europeiska unionen. Vikten av att här vidta åtgärder får anses vara av stor betydelse med tanke på att Europeiska unionen står bakom en betydande andel av förslagen till nya och ändrade företagsregler.

¹ NNR och Regelrådets rapport benämns härnäst i rapporten för den något kortare titeln - Att tydliggöra gold-plating.

4.1 VAD HAR HÄNT MED NNRS FÖRSLAG FRÅN REGLAGENDAN – UTVECKLINGEN ÅRET 2012

I Regelagendan 2010 redovisar vi nio övergripande förslag för att för att arbetet med utformningen av nya och existerande regler ska bli effektivare. Vi anser fortfarande att våra förslag är synnerligen relevanta. För vissa av punkterna har insatser vidtagits och förtydligas genom bl.a. skrivelsen 2012/13:5, medan för andra punkter har inget hänt. Med framställningen nedan önskar vi redovisa vår samlade syn på hur vidtagna åtgärder förhåller sig till NNRs olika förslag.

En mer fullständig beskrivning av motiven och bakgrunden för NNRs förslag finns beskrivet i Regelagendan 2010. Det bör poängteras att de initiativ av större betydelse som NNR redovisar och identifierar nedan i viss mån kan gå in i varandra, men vidtagna åtgärder kommenteras främst för respektive förslag där vi anser att det har störst relevans.

**1. De förändringar som görs i existerande regelsystem måste vara de som företag i Sverige efterfrågar. Arbetsformerna måste bli mer resultat-
inriktade för att snabbare kunna lösa olika problem i regelverken.**

Initiativ

Regeringen har genom uppdraget N 2012/2736/KLS tillsatt en utredare som ska kartlägga vad som hänt med de förslag som näringslivets organisationer lämnade in under åren 2006-2010. Av direktiven framgår att de förslag som lämnats till Finansdepartementet är exkluderade från utredningens kartläggning. Regeringen har utsett Christer Fallenius till utredare och han ska redovisa sitt uppdrag senast den 28 februari år 2013.

Kommentar

I förhållande till NNRs förslag om behovet att skapa ett mer resultatinriktat arbete, och med hänsyn till de medlemsorganisationer som gjort betydande insatser för att ta fram olika förslag, finner vi att regeringens initiativ och tillvägagångssätt inte är tillräckligt långtgående. Därtill kan vi inte förstå skälen varför regeringen valt att exkludera Finansdepartementets förslag från kartläggningsprocessen. Det bör för tydlighetens skull poängteras att de senaste förslagen överlämnades till regeringen i december år 2010, medan det finns förslag som härstammar från år 2006. Frågan bör resas, med hänsyn till NNRs förslag om behovet av mer resultatinriktat arbete, om arbetsformen är ett effektivt arbetssätt för att komma vidare med olika konkreta förslag. Regeringens åtgärd är nu främst en kartläggning av vad som hänt och inte att presentera åtgärder i form av lagändringar med utgångspunkt i förslagen. För berörda företags konkurrenskraft är det av stor vikt att det snabbare kan presenteras förslag som tar hand om identifierade problemställningar. Här efterlyser NNR mer initiativ från regeringen för att öka takten i arbetet. Inom myndigheter och departement kan det i övrigt tyvärr konstateras att det under år

2012 i förhållande till tidigare år varit relativt få aktiviteter med syftet att diskutera olika förslag som näringslivets organisationer fört fram. Landsbyggsdepartementet är här ett positivt undantag.

När det i övrigt gäller förslag i olika sakfrågor har det genom budgetpropositionen för år 2012/13 aviserats vissa åtgärder på skatteområdet i frågor om t.ex. kontantmetoden, lokaluthyrning och som näringslivets organisationer har påtalat behovet av att genomföra, vilket är positivt. Miljödepartementet har presenterat ett förslag som syftar till att förenkla prövningsförfarandet av miljöfarlig verksamhet. Enligt vad remissvaren från NNR och vad NNRs medlemmar uttrycker i ärendet är det tyvärr inte troligt att förslaget kommer att lösa dagens problem med långa handläggningstider och ett kostsamt ansökningsförfarande. På miljöområdet följer även ökade kostnader av att Sverige under 2012 måste införa Europeiska unionens s.k. IED-direktiv. Det har även aviserats och tillkommit nya kostnadsdrivande regler i form av exempelvis nya regler för ränteavdrag, nya regler för spårbarhet av biobränslen, nya kontrolluppgifter för finansiella företag etc. Konkreta förslag som kan bedömas vara positiva och ett steg i rätt riktning för näringslivet är regeringens andra förslag rörande investeraravdrag, förslaget rörande FoU-avdrag, åtgärder för att förkorta handläggningstiden i PBL-ärenden som överklagas och fortsatt uppdrag till SCB för att sänka kostnaderna för uppgiftslämnande.

NNR har sammantaget intrycket av det som har presenterats under år 2012, i form av konkreta åtgärder från regeringskansliet och olika myndigheter, inte på något väsentligt sätt bidragit till att sänka regelkostnaderna. Det kanske här bör påtalas att NNR erhåller de allra flesta förslag på ändrade och nya regler som berör företag och därav har vi en god bild av vilka förslag som presenteras varje år.

2. Välj det alternativ som medför lägst kostnader för berörda företag.

Initiativ

Här anser vi att regeringen inte tagit några direkta initiativ. Regeringens har genom myndigheten Tillväxtanalys rapport – Beräkningsstöd för konsekvensutredningar i samband med regelgivning (rapport nr 2012:3) – fått ökad kunskap som rätt använd kan vara ett steg för att kunna införa NNRs förslag. Regeringens har vidare lämnat ett uppdrag till Tillväxtverket att ta fram ett konkret beräkningsstöd vid regelgivning för andra kostnader än de administrativa kostnaderna.

Kommentar

Denna frågeställning kräver ett flertal ändringar i förhållande till hur utredningsväsendet, regeringskansliet och myndigheter idag arbetar med regelgivning. Därtill kan det ifrågasättas om det inte behövs andra institutioner som driver

regelgivningen mot den effektivaste lösningen, vilket skulle kräva att det bl.a. redovisades kostnadseffektivitetsanalyser av olika alternativa lösningar.

Väsentliga och större ändringar av olika regelverk föregås i Sverige av en utredning som styrs av ett kommittédirektiv, vilket anger inriktning, avgränsningar och i övrigt styr utredningen. På det sättet styrs utredningen mer eller mindre mot ett givet alternativ som ska fyllas ut med en given juridisk lösning. Tillvägagångssättet medför att det presenterade betänkandet sällan förhåller sig till några tänkbara alternativa lösningar och det går därmed inte att avgöra om det presenterade förslaget är det effektivaste i sammanhanget.

Tillväxtanalys presenterade på uppdrag av regeringen under våren 2012 rapporten beräkningsstöd för konsekvensutredningar i samband med regelgivning (rapport 2012:3). Myndigheten pekar i rapporten på olika förutsättningar som måste beaktas vid val av modell och vad som krävs för att kunna använda olika modeller. Den visar vidare på att det inte går att använda samma typ av modell för samtliga typer av regleringsfrågor. Ett sätt att föra Tillväxtanalys underlag till nästa steg är att lämplig myndighet ges ett uppdrag att i detalj kartlägga vad som idag görs inom olika myndigheter och inom den akademiska världen, vilka likheter och olikheter som finns, vilka frågor dessa verktyg/modeller kan svara på respektive inte svara på. NNR anser att det är mycket viktigt att bygga upp bättre modeller och analysverktyg för att det ska bli lättare att jämföra tänkbara alternativa lösningar på ett transparent sätt.

Av framställningen i regeringens skrivelse ges intrycket att denna fråga i slutändan kan lösas med något förenklat verktyg (se s.12) som hela statsförvaltningen ska kunna utnyttja. Regeringen har under hösten år 2012 givit Tillväxtverket uppdraget att ta fram ett beräkningsstöd för andra kostnader än de administrativa och regeringen trycker starkt på att det ska vara ett konkret verktyg som en stor grupp ska kunna använda.

NNR tror att utgångspunkten snarare bör vara den omvända med tanke på att det är komplexa grundförutsättningar i många olika regleringsfrågor. Om de faktiska omständigheterna negligeras eller förenklas i allt för stor utsträckning kan det få stor betydelse för kvaliteten på beslutsunderlaget och det ökar risken för att felaktiga beslut fattas. I andra sammanhang betonas vikten av specifika kvalifikationer för att kunna hantera en given fråga på ett kvalificerat sätt. NNR finner att det krävs sannolikt både goda teoretiska kunskaper och praktiska erfarenheter för att kunna ta fram konsekvensanalyser av hög kvalitet. Det talar mer för att olika verktyg snarare bör anpassas till en given kunskapsnivå och inte bör göras för allmänt eller för enkelt.

Internationella erfarenheter från länder som kommit långt, och som redovisas i Tillväxtanalys rapport, talar snarare för behovet av att öka kraven på såväl omfattningen som innehåll i konsekvensanalyserna för att kunna få fram bättre beslutsunderlag. Länder som USA, Canada och Storbritannien har under lång

tid arbetat för att ta fram olika former av mer sofistikerade modeller och analysverktyg som regelgivare ska använda vid regelgivning. NNR tror att det först vore lämpligt att regeringen tar fram riktlinjer för när det väl behöver göras större konsekvensanalyser och inte som idag ställa samma krav på alla regelgivare. Genom att differentiera kraven borde det gå att omfördela resurser till ärenden av större betydelse och därmed få ut ett bättre resultat för samma resurser. Här bör det poängteras att det finns ett konkret förslag på selekteringsverktyg från Regelrådet (Analys av gränsvärden för konsekvensutredningar), som regeringen borde kunna utnyttja och implementera i arbetet med konsekvensanalyser.

Ett annat sätt att komma vidare i frågan och skapa en annan process mot mer kostnadseffektiva regler, är att Riksdagen ställer krav på myndigheterna i samband med att bemyndigande ges i lagstiftningen. I sammanhanget bör riksdagen här ställa krav på att myndigheten ska välja den lösning som förväntas nå målet till lägst kostnad. Detta skulle ställa ökade krav på myndigheterna att ta fram metoder och att redovisa effekterna av tänkbara alternativa lösningar. Riksdagen kan sedan begära en återkoppling från berörda myndigheter, vilket skulle skapa ett tryck för att tillvägagångssättet följs och dokumenteras i varje enskilt fall.

3. Bredda den systematiska diskussionen om regler.

Initiativ

Regeringen har under år 2012 givit ett fortsatt uppdrag till Länsstyrelserna att arbeta vidare med frågan om regelförenkling på den regionala nivån. Tillväxtverket har år 2012 lämnat en redogörelse för sitt uppdrag att tillsammans med SKL verka för att åtgärder med syfte till regelförenkling genomförs i Sveriges kommuner. Regeringen har vidare uppdragit åt Tillväxtverket att genomföra projektet Förenklingsjakten.

Kommentar

Denna punkt handlar i grunden om att regeringen måste arbeta brett med olika typer av regelkostnader, vidta åtgärder för att harmonisera tillämpningen av regelverken, åtgärder för att förbättra servicen, korta handläggningstider m.m.

När det gäller arbetet på länsstyrelserna för att förenkla för berörda företag finns det en årsrapport av hur projektet fortgår och vad som gjorts (Förenkla på riktigt – ett nedslag i oktober 2012). NNR har i dialogen med företrädare för regeringen och länsstyrelser med anledning av rapporten påtalat att arbetet måste bli mer resultatinkriktat. Exempelvis borde större fokus ges för att korta handläggningstiderna, samt att ta fram handläggarstöd som alla länsstyrelser kan använda och som kan bidra till att få en enhetlig rättstillämpning av samma regelverk i hela landet. NNR har även påtalat att regeringen bör ta fram vidare riktlinjer för hur länsstyrelsernas existerande årsrapporter ska utformas i syfte att de ska kunna användas för att redovisa förändringen över tid för olika

ärendetyper. Vidare bör årsrapporterna kunna användas för jämförelser mellan samtliga länsstyrelser. Det krävs exempelvis att respektive länsstyrelse måste börja särredovisa om det är näringsidkare eller privatpersoner som berörs av de olika ärendetyperna.

Beträffande den rapport som Tillväxtverket presenterade om arbetet med regelförenkling på kommunal nivå har NNR framfört att arbetet i större utsträckning måste fokusera på områden och de åtgärder som direkt kan få positiva återverkningar på berörda företag. Ett sådant exempel är att kommunerna bör prioritera arbetet att försöka korta handläggningstiderna för olika typer av tillstånd. Vidare har NNR med anledning av rapporten framfört att kommunerna i större utsträckning bör försöka förbättra sina informations- och serviceinsatser till berörda företag.

Regeringen har under år 2012 givit Tillväxtverket uppdraget att genomföra projektet Förenklingsjakten, som ska fånga upp vad företagen upplever vara ett hinder i tillämpningen av regelverken och i den dagliga administrationen. Projektet kommer omfatta branscherna hotell- och restaurang, handel, transport och tillverkningsindustri. Berörda branscher har enligt framställningen i regeringens uppdrag valts ut för att det anses finnas företag med tillväxtpotential i dessa branscher. NNR finner att projektet främst är förknippat med frågor som diskuterades för ett antal år sedan, men sedan dess har det tillkommit mycket mer kunskap och erfarenheter. NNR har t.ex. i projektet totala regelkostnader presenterat studier över olika företag och vad olika regler kostar dessa företag. Tillväxtanalys presenterade år 2010 rapporten regelbördans ekonomiska effekter (rapport nr 2010:14) och har även under år 2012 presenterat rapporten Regelbörda och växande företag (rapport nr 2012:06) som lyfter fram var svenska företag, relativt sett situationen i olika konkurrentländer, har olika nackdelar med utgångspunkt i olika regelverk.

En annan aspekt som rör Förenklingsjakten och som vi lyfte fram i Regelagendan 2010, är vad som egentligen kan anses ligga i begreppet företagens vardag. Inom ramen för Förenklingsjakten tycks begreppet vara mycket vägledande utan att det varit föremål för något försök till definition eller framställning om vad begreppet mer i detalj innehåller. Problemet är att företag direkt och indirekt påverkas av en mängd olika krav från olika regler och dessa måste uppfyllas med olika frekvens. En miljöprövning kanske företaget hanterar vart tionde år medan betalning av sociala avgifter och moms görs varje månad, vilket gör att regeringens vardagsbegrepp, som främst associerar till hög frekvens, kan medföra att flera viktiga frågor försummas och utelämnas.

Genom de olika rapporter och underlag som detta avsnitt lyfter fram menar NNR att det redan finns betydande information av olika slag om vad som regeringen bör prioritera. Även genom den stora mängd förslag som lämnats in från näringslivets organisationer får det anses finnas information som ansvariga

politiker kan använda när det gäller själva inriktningen på arbetet och vad som bör prioriteras. Frågan måste i sammanhanget väckas om det inte vore bättre att först försöka gå i mål med redan vidtagna initiativ och ta tillvara den nya kunskapen som genererats. Om det ska vidtas nya åtgärder bör det påbörjas genom projekt där det idag saknas kunskap och underlag. Ett sådant konkret förslag kan vara att ta fram mer sofistikerade modeller och analysverktyg för mer kvalificerade konsekvensanalyser (se även punkt 2 ovan).

NNR tror att den långsiktiga och framgångsrika vägen är att se till de olika regelverkens samlade effekter och att det inte är lämpligt att försöka plocka ut vissa enskilda aspekter från varje regelverk. Exempelvis kan frågan om administrativ börda vara ett stort problem på ett område medan för ett annat område är det något annat som är problemet. Denna mycket grundläggande insikt bör genomsyra synen på hur arbetet organiseras.

4. Utvärdera i efterhand vilka effekter olika regler haft.

Initiativ

Inga konkret initiativ har presenterats av regeringen för denna punkt. Det som framkommit är att regeringen genom skrivelsen 2012/13:5 kommunicerat att de överväger att vidta åtgärder på denna punkt.

Kommentar

NNR menar att det är synnerligen viktigt att regeringen går vidare med åtgärder på detta område. Inom ramen för OECD har det antagits nya riktlinjer för s.k. good governance som innehåller tydliga rekommendationer till medlemsstaterna att genomföra utvärderingar. Sverige har genom sitt medlemskap i OECD åtagit sig att implementera dessa rekommendationer, vilket talar för att Sverige måste börja överväga hur de ska ta till sig och implementera rekommendationen. OECD har i sin granskning av Sveriges regel-förenklingsarbete tidigare även pekat på att det inte finns något reellt utvärderingsverktyg, som exempelvis Australien och USA använder.

EU-kommissionen har år 2010 lanserat sitt program som går under benämningen smart regulation (COM (2010)543 final). Kommissionen har inom ramen för detta initiativ under år 2012 gjort vissa förtydligande av hur arbetet ska bedrivas och introducerat ett moment med benämningen REFIT (COM(2012)746/2), där förkortningen står för Regulatory Fitness and Performance Programme. Dessa typer av kontroller av olika lagstiftningsinitiativ ska främst basera sig på ett utvärderingsmoment. Enligt Kommissionens framställning ska processen bl.a. kartlägga kostnader och behandla frågan om effektivitet i lagstiftningen. Processen och de underlag som genereras ska ligga till grund för en systematisk översyn av olika rättsakter. NNR finner att regeringen bör ta intryck av att Kommissionen har lanserat sitt arbete med systematiska utvärderingar av olika regelverk.

Med hänsyn till vikten av att se till regelverkens samlade effekter är utvärderingar ett centralt verktyg för att komma fram till välgrundade förslag på olika åtgärder inom respektive regelområde (se även punkt 3 ovan). Det är därför av stor betydelse att regeringen återkommer med konkreta initiativ inom området.

5. Genomför och redovisa nationella konsekvensanalyser av förslag som ska förhandlas inom EU.

Initiativ

Regeringen har under år 2012 inte genomfört några direkta åtgärder på denna punkt.

Kommentar

Regeringen har under år 2010 ändrat i Regelrådets instruktion för att rådet ska kunna vara tjänstemän i myndigheter och regeringskansliet behjälpliga med att kunna bedöma konsekvenserna av olika förslag som ska förhandlas inom Europeiska unionen.

Ett grundläggande problem är dock att öppenheten i statsförvaltningen saknas och det går därmed inte att avgöra i vilken utsträckning det görs några nationella konsekvensanalyser, eller vilken kvalitet det är på dessa analyser.

NNR och Regelrådet har genom rapporten – Att tydliggöra gold-plating – lyft fram frågan och poängterat behovet av att ta fram nationella konsekvensanalyser som ett viktig led i att förbättra arbetet med den svenska förhandlingsprocessen på EU-nivå. Om ett bättre underlag presenteras på ett tidigt stadium, ökar möjligheterna att kunna påverka förslagen på ett sätt som i slutändan kan gynna olika svenska intressen. NNR anser att regeringen måste vidta mer långtgående åtgärder som kan skapa större öppenhet och bättre transparens kopplat till hur Sverige arbetar med förhandlingsprocessen av olika förslag från Europeiska unionen.

6. Inrätta ett gemensamt register för företagsdata så att samma uppgifter inte behöver lämnas in flera gånger till olika myndigheter.

Initiativ

Regeringen har genom kommittédirektiv 2012:35 tillsatt den tillsatt den s.k. uppgiftslämnarutredningen. Utredningen som ska lämna sitt slutbetänkande till regeringen i november år 2013.

Kommentar

NNR finner det positivt att regeringen äntligen tillsatt utredningen, med tanke på att vi sedan år 1998 påtalat behovet av få till ett register och system där

samtliga uppgiftskrav samlas. Ett sådant system bedöms kunna bidra till att effektivisera och samordna företagens uppgiftslämnande på ett väsentligt sätt.

NNR anser att åtgärderna borde kunna implementeras under år 2014.

7. Inkludera och intensivifiera forskningen gällande studier som effekter av olika regler och hur de påverkar företag

Initiativ

NNR kan inte direkt se att regeringen själv vidtagit några systematiska åtgärder på denna punkt.

Kommentar

Här anser vi att det är svårt att avgöra om regeringen tagit något intryck av den forskning som presenterats genom Tillväxtanalys rapport – Regelbördans ekonomiska effekter från år 2010 och rapporten 2012 från Tillväxtanalys om regelbörda och växande företag. Med tanke på den vikt som bör fästas vid dessa resultat är det viktigt att regeringen tar vidare steg på detta område.

Inom företagsskatteutredningens arbete har det presenterats underlag som visar på vad det samlade forskningsläget framhåller gällande utformningen av olika frågor om kapitalskatter och företagande (se Henreksson, Sanadajii 2012, expertrapport till företagsskattekommittén). NNR finner att sådana former av rapporter får anses vara ett föredöme och det borde tas fram på flera olika regelområden för att kunna uppnå en mer evidensbaserad regelgivningsprocess.

När det gäller forskning om reglers effekter har det under år 2012 vidtagits privata initiativ genom Entreprenörskapsforum som startat upp forskningsområdet entreprenörskap, regleringar och dynamiska marknader. Entreprenörskapsforum har erhållit forskningsmedel av Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse för forskningsprojektet som löper på fem år.

8. Anlita extern expertis som kan vara behjälplig med kunskaper om lämpliga metoder och tillvägagångssätt för att genomföra kvalificerade konsekvensanalyser. Myndigheterna måste följa upp konsekvenserna av fattade beslut i enlighet med sina skyldigheter.

Initiativ

NNR kan inte se att regeringen vidtagit några systematiska åtgärder för denna fråga. Enskilda utredningar som exempelvis den s.k. byggkravsutredningen har anlitat extern expertis för att öka kvaliteten på konsekvensutredningen i betänkandet och får anses vara ett gott föredöme.

Kommentar

Att anlita extern expertis är naturligtvis inget självändamål, men NNR bedömer att det kan vara ett kostnadseffektivt sätt för staten att höja kvaliteten på konsekvensanalyserna (se även punkt 2 ovan).

NNR menar att frågan om konsekvensanalyser bör ges en högre prioritet redan när olika statliga kommittéer tillsätts genom att varje utredning bör ges medel för att kunna ta in hjälp i den omfattning som krävs i det enskilda fallet. Det kan i det enskilda fallet handla om komplexa naturvetenskapliga och samhälls-ekonomiska frågor, vilket starkt talar för ett stort behov av betydande specialistkunskap som idag inte finns hos Tillväxtverket, Regelrådet eller annat organ inom statsförvaltningen med uppdrag att ge stöd åt regelgivare. Genom att omfördela och tydliggöra när statsförvaltningen bör göra större konsekvensanalyser (se även punkt 2) borde en annan användning av befintliga resurser kunna medverka till att få ut mer kvalificerat underlag för samma medel i förhållande till vad staten idag satsar.

När det gäller frågan om uppföljning av konsekvenser, se vidare punkt 4 ovan.

9. Inför som huvudregel att nationella krav inte går utöver vad som föreskrivs enligt EU-lagstiftning,

Initiativ

Regeringen har till följd av NNRs och Regelrådets rapport - Att tydliggöra gold-plating. - uppdragit till Regelrådet att lämna förslag på lämpliga ändringar i konsekvensutredningsförordningen (2007:1244). Regelrådet har den 17 oktober (dnr N200805/2012/412) redovisat sitt uppdrag till regeringen.

Kommentar

NNRs och Regelrådets rapport – Att tydliggöra gold-plating - innehåller flera förslag som syftar till att förbättra det svenska arbetet avseende förhandlingsprocessen och arbetet med implementering av olika rättsakter som härstammar från den Europeiska unionen (se även punkt 5 ovan).

Regeringen har relativt omgående efter att rapporten överlämnades i september år 2012 lämnat ett uppdrag till Regelrådet att ta fram vidare förslag på ändringar i konsekvensanalysförordningen som ligger i linje med rapportens förslag på denna punkt. Regelrådet har den 17 oktober 2012 överlämnat ett förslag till regeringen på hur frågan kan tydliggöras i samband med förslag till nya och ändrade regler som berör företag. NNR anser att Regelrådets förslag i frågan om konsekvensutredningar är ett steg i rätt riktning. I rapporten – Att tydliggöra gold-plating – finns det flera andra förslag som regeringen har skäl att ta till sig och införa för att kunna förbättra hela arbetsprocessen med olika rättsakter som härstammar från Europeiska unionen.

NNR efterlyser att regeringen genomför dessa konkreta förslag för att frågan om gold-plating ska kunna diskuteras på ett fördjupat och mer transparent sätt i samband med olika förslag till nya och ändrade företagsregler som härstammar från Europeiska unionen.

4.2 SAMMANFATTNING UTVECKLINGEN UNDER ÅR 2012

Åtgärd	NNRs förslag	Sammanfattande kommentar av utvecklingen år 2012.
1.	De förändringar som görs i existerande regelsystem måste vara de som företag i Sverige efterfrågar. Arbetsformerna måste bli mer resultatinriktade för att snabbare kunna lösa olika problem i regelverken.	Regeringen har tillsatt den s.k. förenklingsutredningen, men det är främst en kartläggning av vad som hänt och inte att lämna förslag på hur förslagen ska tas om hand. Här finns det ett stort behov av vidare insatser.
2.	Välj det alternativ som medför lägst kostnader för berörda företag.	Här har regeringen fått ökad kunskap genom Tillväxtanalys rapport som regeringen borde använda för att ta vidare initiativ.
3.	Breda den systematiska diskussionen om regler.	Här har regeringen presenterat en ny bredare inriktning och sju nya mål. Det krävs fortfarande väsentliga förtydliganden om vad det framtida arbetet ska omfatta, arbetsmetoder och hur det ska organiseras.
4.	Utvärdera i efterhand vilka effekter olika regler haft.	Här har inga initiativ presenteras och NNR efterlyser åtgärder från regeringen.

5.	Genomför och redovisa nationella konsekvensanalyser av förslag som ska förhandlas inom EU.	Här behövs det vidare åtgärder från regeringen som ökar transparensen och öppenheten beträffande hur statsförvaltningen ska arbeta med förslag från EU.
6.	Inrätta ett gemensamt register för företagsdata så att samma uppgifter inte behöver lämnas in flera gånger till olika myndigheter.	Här har regeringen tillsatt en utredning som ska vara klar år 2013. Åtgärderna borde kunna implementeras år 2014.
7.	Inkludera och intensifiera forskningen gällande studier som effekter av olika regler och hur de påverkar företag.	Här finns det utrymme för att mer systematiskt försöka ta tillvara den akademiska världens kunskaper för att få till en mer evidensbaserad regelgivning.
8.	Anlita extern expertis som kan vara behjälplig med kunskaper om lämpliga metoder och tillvägagångssätt för att genomföra kvalificerade konsekvensanalyser. Myndigheterna måste följa upp konsekvenserna av fattade beslut i enlighet med sina skyldigheter.	Här handlar det kortsiktigt om att avsätta mer medel till främst olika kommittéer. På det sättet kan sannolikt kvaliteten öka i beslutsunderlagen.
9.	Inför som huvudregel att nationella krav inte går utöver vad som föreskrivs enligt EU-lagstiftning,	Här finns det förslag från NNR och Regelrådet som regeringen omgående borde kunna omsätta i det praktiska arbetet med förslag från EU.

Näringslivets Regelnämnd, NNR

Näringslivets Regelnämnd, NNR bildades år 1982 och är en oberoende, politisk obunden ideell förening som helt finansieras av sina medlemmar. Medlemmarna är 14 svenska näringslivsorganisationer och branschförbund som tillsammans representerar drygt 300 000 företag. Det betyder att NNR talar för de allra flesta aktiva företag i Sverige som har en eller fler anställda oavsett bransch. NNRs uppgift är att verka för enklare och mer företagsvänliga regler samt en minskning av företagens uppgiftslämnande och regelkostnader i Sverige och EU. NNR samordnar näringslivets granskning av konsekvensanalyser av förslag till nya eller ändrade regler samt koordinerar näringslivets regelförenklingsarbete på nationell- och EU-nivå. Detta fokuserade verksamhetsområde gör att NNR är unik bland näringslivsorganisationer i Europa. Mer information om NNR finns på www.nnr.se.